

Twee minuten-recensie

Het verhaal van Vlaanderen: aflevering 6 Hoe geraak ik in de hemel

Waarom je de aflevering moet kijken

U heeft zich altijd al afgevraagd waarom er een kapelletje in uw straat staat of waarom uw plaatselijke vereniging een heilige in zijn naam heeft.

U bent afkomstig uit 't stad. Goed nieuws: uw thuis wordt na zes afleveringen voor het eerst benoemd!

U wou altijd al eens op bedevaart naar Scherpenheuvel. Deze aflevering uitkijken, is echter al genoeg om van al uw zonden vergeven te worden.

Waarom je de aflevering beter vermijdt

Religie interesseert u niet. Wie gaat er eigenlijk nog naar de mis, buiten misschien Rik Torfs?

U betreurt het dat één van de grootste Vlamingen niet eens benoemd wordt. Keizer Karel is misschien wel de bekendste heerser die de Nederlanden ooit gekend hebben, maar deze aflevering focust liever op de problemen van zijn zoon.

U heeft toch liever echte Vlaamse frieten in plaats van Patatas Bravas.

Wat je kan leren uit deze aflevering

In de zesde aflevering van deze reeks keert Tom Waes terug naar de zestiende en de zeventiende eeuw. Hij wil weten waarom Vlaanderen zo traditioneel katholiek is. Bij het beantwoorden van die vraag komt hij midden in de Beeldenstorm terecht, ziet hij hoe repressief het beleid van de Hertog van Alva is en mag hij voor het eerst in dit programma eens spreken over de geschiedenis van zijn eigen stad: Antwerpen.

De les die deze aflevering wil meegeven, is dat de Tachtigjarige Oorlog een groot religieus conflict was. Tom Waes begint met een mis in Scherpenheuvel om aan te tonen hoe katholiek Vlaanderen (ooit) was. Vervolgens krijgen we een kleine introductie tot het Calvinisme, en zien we hoe de beeldenstormers toeslaan. Vervolgens bespreekt de episode hoe dit conflict door de onderdrukking van de Hertog van Alva evolueert van een opstand naar een regelrechte burgeroorlog.

Door deze grote focus op het religieuze aspect lijkt het echter alsof het geloof de enige reden was waarom de vroegmoderne Nederlanden ontploften. Over de groeiende Spaanse centralisatie en de economische problemen van het Spaanse wereldrijk wordt met geen woord gerept. Verder is het opvallend dat deze aflevering eigenlijk alleen de eerste vijftien jaar van de Tachtigjarige Oorlog behandelt. In deze eerste vijftien jaar is het conflict inderdaad meer religieus getint, maar vanaf 1580 krijgt de opstand toch een grote politieke dimensie doordat de Noordelijke provinciën hun trouw aan de Spaanse koning opzeggen. Je kan in vijftig minuten uiteraard niet de hele geschiedenis van de Tachtigjarige Oorlog

vertellen, maar in deze aflevering ontbrak er toch flink wat informatie.

Ook moeten we volgens de aflevering onthouden dat zelfs wanneer een riskant plan niet werkt, je daarom niet minder geniaal bent. In het laatste deel van de aflevering bespreekt Tom Waes een toch wel unieke slag in de Tachtigjarige Oorlog, namelijk het opblazen van de Spaanse blokkade van de Schelde. Het plan was om eerst 32 brandende schepen naar de blokkade te sturen om zo de Spanjaarden al hun kruit te laten verschieten. Daarna moesten twee grote schepen gevuld met buskruit de blokkade opblazen, om ten slotte de aanstormende bevrijdingsvloot door te laten. Het plan kende veel problemen en mislukte uiteindelijk doordat er niet naar de vloot werd gecommuniceerd. Het plan was van bij het begin riskant, maar toch blijft Tom Waes het benoemen als iets ongelooflijk en waanzinnig. Uiteindelijk druipt hij teleurgesteld af nadat het plan mislukt en moet hij vertellen dat de stad zich moest overgeven. De underdog kan niet altijd winnen, zelfs niet in het Vlaamse verleden.

Het beste stuk

De aankondiging van de Beeldenstorm wordt prachtig in beeld gebracht als een naderende storm die niets of niemand kan tegenhouden. Het begint allemaal nog best luchtig met een processie van Maria en een ludiek toneelstuk waarbij de acteurs de spot drijven met de katholieke kerk. Met de komst van oproerkraaijer Sebastiaan Matte begint de sfeer om te slaan en voel je als kijker dat er iets serieus gaat gebeuren. Wanneer de bom uiteindelijk barst en de beeldenstormers de kerk binnendringen om alles te vernietigen, zie je hoe gewelddadig deze gebeurtenis wel niet was. Uiteindelijk vertrekken de opstandelingen even snel als ze gekomen waren en krijg je dankzij de extra uitleg van de experts een beeld van hoe ongezien dit alles eigenlijk was.

De meest opvallende quotes

“De Hertog van Alva heeft in de Nederlanden eigenlijk meer kwaad gedaan in de zes à zeven jaar dat hij daar verbleef, dan Luther en Calvijn samen in dertig à veertig jaar hebben gekund.”

“Voilà, einde doorbraakpoging. En ook een van de lulligste eindes ooit van een veldslag.”

“We zijn door de Tachtigjarige Oorlog ook katholiek geworden. En ook al is dat de laatste jaren serieus geminderd, het heeft wel een enorme invloed gehad. Daar kan je ook weer van alles van vinden, maar na alles wat we vandaag gezien hebben, denk ik vooral één ding: ik ga mij daar niet mee moeien.”

*“Hoe geraak ik in de hemel”, documentaire, Het Verhaal van Vlaanderen. (VRT, 5 februari 2023).
Recensie door Alexander Hilkens.*